

İçişleri Bakanlığı Birimlerini Tanıyalım

Dernekler Dairesi Başkanlığı

Dernekler Dairesi Başkanı Yılmaz Doruk ile Yapılan Söyleşi

İçişleri Bakanlığı
Dernekler Dairesi
Başkanlığının, tarihsel
perspektif ile Bakanlık
teşkilat yapısındaki
konumu ile genel olarak
vizyon ve misyonu
hakkında bilgi verebilir
misiniz?

Başkanlığın halihazırdaki misyon ve vizyonundan önce müsaadenizle ülkemizde tarihsel olarak genelde sivil toplum kuruluşları; özelde ise dernekler konusu ve sivil toplum anlayışının gelişimine kısaca göz atmakta yarar var.

Millet olarak bizde sivil toplum ile ilk tanışma vakıf müessesesinin ortaya çıkması ve toplumda yerleşmesi ile olmuştur. Bu kuruluşlar hayır ve yardım kuruluşları olarak ortaya çıkmışlardır. Daha sonra bunların Osmanlı devlet ve toplum yapısındaki çoğulculuğa bağlı olarak bir sistem, politika aracı ve hizmet kuruluşları olarak çok uluslu, çok dinli bir

toplumda eğitimden sağlığa, kültürden sosyal hizmetlere ve hatta toplumun medeni birçok ihtiyaçlarının yerine getirilmesini sağlayan kuruluşlar olarak geliştiklerini görürüz. Aslında bizde yani Osmanlının son dönemlerinde ve Cumhuriyetin ilk yıllarında cemiyetler olarak ortaya çıkan dernekçilik faaliyetlerinin vakıflarla benzerlik gösterdiğini söylemek yanlış olmaz. Darüşşafaka, Kızılay, Yeşilay vb. oluşumlar bu kurumların en bilinen ve günümüzde varlığını sürdüren örnekleridir.

Sonraki süreçte çok partili hayata geçişle birlikte dernekler alanında bir hareketlenme olduğunu söyleyebiliriz. Ancak bu süreçte dünyada soğuk savaş dönemine bağlı olarak ortaya çıkan farklı ideolojiler ve buna bağlı olarak bu farklı ideolojilerin mücadelelerini dernekler üzerinden örgütlemesinden dolayı Türk toplumunun dernekçilik faaliyetleri hususundaki algısının çok da pozitif olduğunu söyleyemeyiz. Aynı şekilde devletin bu yapılarla ilişkin yaklaşımının da şüpheye dayalı olduğunu söyleyebiliriz. Nitekim bu nedenle derneklere ilişkin iş ve işlemler

uzun bir süre boyunca merkezde ve illerde Emniyet birimlerince yürütülmüştür. Dolayısıyla dernekçilik konusu güvenlikçi bir yaklaşımla yönetilmiştir. 1980 darbesi sonrası bu alana yönelik çıkarılan mevzuatta yine bu yaklaşım hâkim olmuştur. Bu anlayış, 2002 sonrası Ak Parti hükümetinin konuyu yeniden ele alıp dernek iş ve işlemlerinin merkezde 2003 yılında kurulan İçişleri Bakanlığı Denekler Dairesi Başkanlığınca, illerde ise Valiliklerce yürütülmeye başlanılmasına kadar devam etmiştir.

AB uyum süreci ile eş zamanlı olarak mevzuat alanında da önemli değişiklikler yapılmıştır. Bu dönem artık sivilleşmenin her alanda kendini gösterdiği bir zamanı olmuştur. Bu gelişmelerin ışığında, konu artık güvenlik sorunu olarak değil demokratik toplumun temel gereği olarak görülmüş ve toplumda da derneklere ve dernekçiliğe yönelik algı değişmeye başlamıştır. Şüphesiz bu değişimle birlikte bu dönemde dernek sayılarında ve niteliklerinde ve hatta kurumsal ve mali yapılarında gözle görülür gelişmeler olmuştur.

Millet olarak sivil toplum ile ilk tanışma, vakıf müessesesinin ortaya çıkması ve toplumda yerleşmesi ile olmuştur. Bu kuruluşlar hayır ve yardım kuruluşları olarak ortaya çıkmışlardır.

İstatistiki rakamlara bakıldığında bu açıkça görülmektedir. Bu dönemde dernekler açısından özgürlükleri önemli ölçüde genişleten, bürokratik işlemleri azaltan ve sivil toplum faaliyetlerini kolaylaştıran 5253 sayılı Dernekler Kanunu 2004 yılında yürürlüğe konmuştur.

Dernekler Dairesi Başkanlığının görev ve sorumlulukları nelerdir?

Başkanlığımızın çeşitli mevzuattan kaynaklanan çok sayıda görevi ve sorumluluğu bulunmakla birlikte bunların en önemlileri şu şekildedir.

- Dernekler ile 3335 sayılı Uluslararası Nitelikteki Teşekküllerin Kurulması Hakkında Kanun hükümlerine göre kurulan birliklerin kuruluş, iş ve işlemleri izlemek, kayıtlarını tutmak, dosyalamak ve arşivlemek.
- Derneklerin izne tâbi faaliyetlerine ilişkin iş ve işlemleri yürütmek.
- Dernek ve birliklerin tüzel kişiliklerinin sona ermesi, tasfiyesine dair idari işlemler ve faaliyetten alıkonulması ile ilgili iş ve işlemleri yürütmek.
- Dernek ve birliklere kütük numarası verilmesi, kütükten silinmesi ile ilgili işlemleri yürütmek ve izlemek.
- Derneklerin yurt dışından sağlayacağı aynî ve nakdî yardımlara ilişkin işlemleri yürütmek.
- 2860 sayılı Yardım Toplama Kanununa göre derneklerin yapacakları yardım toplama faaliyetleriyle ilgili işlemleri yürütmek.
- Dernek ve birlikler hakkındaki ihbar, şikâyet ve denetim taleplerini incelemek ve değerlendirmek.
- Türk vatandaşları tarafından yurtdışında kurulan derneklerin kayıtlarını tutmak, kuruluş ve faaliyetlerini yurtiçinde ve yurtdışında ilgili makamlar aracılığıyla izlemek, değerlendirmek ve bu derneklerle ilgili gerekli işlemlerin yapılmasını sağlamak,
- Gerekli görülen hallerde, dernek ve birliklerin yönetim yerleri, müesseseleri ve her çeşit eklentileri ile defterleri, hesap iş ve işlemlerinin dernekler denetçileri tarafından denetlenmesini sağlamak.

Bu görev ve sorumluluklarını yerine getirmek için nasıl bir iç yapılanma ve insan kaynağına sahiptir?

Başkanlığımız Merkez ve Taşra olmak üzere ikili bir yapıya sahiptir. Başkanlığımız:

Merkezde; Bir Başkan, İki başkan yardımcısı ve Denetçiler Başkanlığı; ayrıca 7 Şube Müdürlüğü ve Şefliklerden oluşmaktadır.

Taşrada ise; İl Dernekler Müdürlükleri ve İlçe Büro Şefliklerinden oluşmaktadır.

Hizmetlerimiz merkezde 116 ve taşrada 720 olmak üzere toplam 836 personel tarafından yürütülmektedir. Merkez personelimiz arasında 26 Dernekler Denetçisi ve 40 Denetçi yardımcısı olmak üzere toplam 66 denetim elemanı bulunmaktadır.

Dernekler Dairesi Başkanlığının son 3 yılda yürüttüğü faaliyetler nelerdir? Bu faaliyetler birimin etkin ve verimli çalıştığının bir göstergesi olarak değerlendirilebilir mi?

Başkanlığımız kurulduğu 2004 yılından bugüne her alanda çok büyük atılımlar gerçekleştirmiştir. Özellikle vatandaşımızın, dernek yöneticilerinin ve üyelerinin hayatlarını kolaylaştıracak pek çok uygulamayı hayata geçirmiştir. Bunlardan birkaçını şöyle sıralayabiliriz:

Dernekler Bilgi Sistemi (DERBİS)

Vatandaşlarımıza daha kaliteli ve hızlı kamu hizmeti sunabilmek amacıyla; son teknolojiye uygun, teknolojik değişime ve gelişmelere açık, etkin, katılımcı, dernekler ile kurum personelinin kullanımını kolaylaştıran, dernek iş ve işlemlerinin elektronik ortamdan hızlı, kaliteli ve güvenli bir şekilde gerçekleştirilmesini sağlayan, çeşitli istatistikler üretmeye elverişli, Bakanlığımız e-İçişleri projesi entegrasyonu ve diğer kamu kurum ve kuruluşları ile web servis üzerinden bilgi paylaşımı amacıyla yapılacak entegrasyon alt yapısına sahip, mevzuat değişiklikleri doğrultusunda ihtiyaç duyulacak yeni modüller geliştirilebilecek yapıda Dernekler Bilgi Sistemi (DERBİS)

projesi 2012 yılında geliştirilmeye başlanmıştır.

2013 yılında DERBİS, tüm dernekler ile 81 il ve ilçelerinde görevli personelin kullanımına açılmıştır. Bu sayede dernekler ve kurum personeli tarafından dernek iş ve işlemleri elektronik ortamda yürütülmeye başlanmış olup günümüz itibarıyla 106.338 dernek başkanı ve kurum personeli tarafından aktif olarak kullanılmaktadır.

Dernekler Bilgi Sistemi (DERBİS); Derneklerin mevzuat gereği vermeleri gereken beyanname ve bildirimlerini, yapmaları gereken diğer iş ve işlemleri internet erişiminin olduğu her yerden online olarak yapabilmesini sağlayan bir sistemdir.

DERBİS projesi derneklerin iş ve işlemlerini elektronik ortamda 7/24 erişilebilir olarak gerçekleştirilmesini mümkün kılan, bilgi sağlayıcı, teknolojik yeniliklere uygun altyapısı ve kamudan vatandaşa sağlanan hizmetleri kolaylaştıran yapısı ile e-dönüşüm Türkiye Projesindeki yeri önem arz etmektedir.

DERBİS projesiyle, dernek işlemlerinin elektronik ortamda yürütülmesi sayesinde mevcut kaynakların etkin kullanımı amaçlanmış, fiziki ortamda yürütülen işlemlerin elektronik ortama taşınmasıyla teknolojinin, kamudan vatandaşlara sunulan hiz-

2013 yılında DERBİS, tüm dernekler ile 81 il ve ilçelerinde görevli personelin kullanımına açılmıştır.

metlerde optimum düzeyde kullanılması hedeflenmiştir. Yeniliklere açık yapısıyla değişiklik ihtiyaçları dikkate alınarak proje yönetim planı sürekli güncel tutulmuştur.

DERBİS'te yapılan geliştirmeler ve güncellemeler hakkında bilgi verilmesi ve yazılımın kullanılmasına ilişkin olarak yılda üç defa, 81 il ve ilçede görevli personel için eğitim programları düzenlenmektedir. Bu eğitimlerde DERBİS hakkında detaylı teknik bilgi ve doküman paylaşımı yapılmıştır. Ayrıca ilde derneklerden sorumlu Vali Yardımcılarına; ilçede kaymakamlara yönelik eğitim düzenlenerek DERBİS hakkında bilgilendirme toplantıları yapılmaktadır. İl Dernekler Müdürlükleri personeli de yaklaşık 106.338 derneğe DERBİS'in kullanımına yönelik seminer düzenlemekte ve yazılımı kullanmaya teşvik etmektedir.

Derneklerde bilgisayar kullanımının yaygın olmaması gibi sebeplerden ilk zamanlarda DERBİS'in kullanım oranı düşük kalmıştır. Merkezde Başkanlığın ve illerde İl Dernekler Müdürlüğü personelinin gerçekleştirdiği seminer ve eğitim toplantıları sayesinde dernek başkanları ve üyeleri bilgilendirildi ve dernekler iş ve işlemlerini DERBİS üzerinden yapmaları konusunda teşvik edildi. Yapılan çalışmalar ve eğitimler neticesinde günümüz verilerine göre ülkemizde faaliyet yürüten derneklerin % 91'i tarafından DERBİS aktif olarak kullanılmaktadır. Bu kapsamda yapılacak olan eğitimlerin artırılması ve bilgisayar kullanımının gelişmesi ile tüm dernek yöneticilerinin DERBİS kullanıcıları olması ve DERBİS'i kullanımının artırılması hedeflenmektedir.

DERBİS'in hayata geçtiği 2013 yılından itibaren işlemlerin kalitesi ve hızı önemli ölçüde artarak; maliyet, iş gücü ve zaman açısından ciddi kazanımlar elde edilmiştir.

Derneklerin bildirimlerini mevzuat gereği belirli süreler içerisinde vermekle yükümlü olup süresi içerisinde bildirimde bulunmayan derneklere cezai yaptırımlar uygulanmaktadır. DERBİS ile bu durumların önüne geçebilmek adına, dernek yöneticilerine bildirim süreleri yaklaştıkça otomatik olarak SMS gönderilmektedir. Gönderilen SMS'ler bildirimlere, derneklere ve derneklerin bildirim tarihlerine göre farklılık göstermektedir. Bu uygulama ile derneklerin yasal süre içerisinde bildirimlerini yapmaları ve cezalı duruma düşmelerinin önüne geçilmesi hedeflenmiştir. Aynı SMS'ler görme engelli dernek başkanlarına sesli SMS olarak iletilmektedir.

Dernekler tüm bildirim ve beyannamelerini ıslak evrak olarak valilik ve kaymakamlıklara götürmek zorundayken DERBİS'in hayata geçmesiyle dernekler tüm bildirim ve beyannamelerini elektronik ortamda yapabilmektedirler. Bu sayede kırtasiyecilik, zaman, yol masrafı ve insan kaynaklarının kullanımı hususlarında büyük tasarruf sağlanmıştır.

Verilere anında erişilerek istatistiki bilgilerin sorgulanması ve raporlanabilmesi sayesinde iş gücü ve zaman tasarrufu; derneklerin işlemlerini zaman ve mekân kısıtlaması olmaksızın gerçekleştirebilmeleri ile önemli ölçüde zaman ve maliyet tasarrufu sağlamıştır. Bu sayede yılda yaklaşık altı milyon adet kâğıt tasarrufu yapıldığı değerlendirilmektedir.

DERBİS'te bulunan veriler ışığında STK'larla ilgili birçok istatistik üretilmekte olup internet sitemizde vatandaşlar ile paylaşılmaktadır. İstatistikler bilimsel makale, tez vb. alanlarda dâhil olmak üzere geniş bir yelpazede kullanılmaktadır.

Dernekler tüm bildirim ve beyannamelerini ıslak evrak olarak valilik ve kaymakamlıklara götürmek zorundayken DERBİS'in hayata geçmesiyle dernekler tüm bildirim ve beyannamelerini elektronik ortamda yapabilmektedirler.

DERBİS - Mobil Uygulamalar

Günümüzde tablet ve akıllı telefon kullanımının artmasıyla birlikte, DERBİS'e kolay ve hızlı erişim amacıyla vatandaşlara yönelik geliştirdiğimiz Dernekler Dairesi Başkanlığı Android ve IOS uygulamaları hizmete sunulmuştur.

Ayrıca uygulamalarımızda mevzuat konularıyla ilgili yardımcı dokümanlar yer almaktadır. Android uygulamamız Google Play'den, IOS uygulamamız Apple Store'dan ücretsiz olarak sunulmaktadır.

DERBİS - Entegrasyonlar

Bakanlığımız e-İçişleri projesi ile DERBİS entegrasyonu yapılmıştır. Bu sayede DERBİS üzerinden yapılan bildirimlere e-İçişleri evrak kaydında resmi evrak niteliği kazandırılmıştır. Bu durum zaman, iş gücü, maliyet tasarrufu ve çalışma koşullarında iyileşme sağlamıştır.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) ile veri paylaşımı yapılmakta olup, 2018 yılı itibariyle entegrasyon çalışması tamamlanmıştır.

DERBİS sistemde tutulan veriler, entegrasyonlar kapsamında Mali Suçları Araştırma Kurumu (MASAK), Gençlik Spor Bakanlığı (GSB), Emniyet Genel Müdürlüğü (EGM), Jandarma Genel Komutanlığı ile görev alanlarıyla ilgili çalışmalarda kullanılmak üzere web servisler aracılığıyla paylaşılmakta olup e-Devlet Kapısı ve Afet Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD) ile entegrasyon test sürecine gelinmiştir.

Ayrıca Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü (TAKBİS), Gümrük ve Ticaret Bakanlığı (MERSİS), Gelir İdaresi Başkanlığı (UYAP), Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Milli Savunma Bakanlığı, Yargıtay, diğer kamu kurum ve kuruluş ile entegrasyon yapılarak veri paylaşımının artırılması planlanmaktadır.

e-Arşiv Projesi

2009 yılında yazılımı tamamlanan Dijital Arşiv Projesi kapsamında yapılan evrak tarama işlemi 2010 yılı sonunda tamamlanmış ve bu tarihten sonraki güncel evraklar Başkanlığımız merkez ve taşra birimlerinde görev yapan personel tarafından sisteme yüklenmiştir. Ancak teknolojinin gelişmesiyle mevcut donanım ve yazılım teknolojisinin eski kalması ve istekleri karşılayamaz hale gelmesi nedeniyle yeniden yazılmasına karar verilmiştir.

e-Arşiv, ASP.NET MVC teknolojisiyle yeniden geliştirilmiş olup ayrıca donanım alt yapısı da yazılım alt yapısı gibi günümüz teknolojilerine uygun olarak yenilenmiştir. 2016 yılında geliştirme ve yenileme süreci tamamlanan e-Arşiv'in Ocak 2017'de pilot bölge uygulaması ile son testleri tamamlanmış olup Baş-

kanlığımız merkez ve taşra teşkilatı personelinin kullanımına açılmıştır.

Bugün itibarıyla faal/fesih olarak yaklaşık 280.000 derneğin 30.000.000 sayfa doküman taranmış ve indekslenmiş olarak sistemde bulunmaktadır.

Evrak tarama ve indeksleme sırasında bazı derneklere ait Osmanlıca evraklara rastlanılmıştır. Rastlanılan Osmanlıca evrakların indeks bilgilerinin girilebilmesi ve ülkemizin sahip olduğu köklü bilgi birikimlerinin, tecrübelerin ve deneyimlerin paylaşılması amacıyla Osmanlı Devleti döneminden Cumhuriyetimizin ilk yıllarına (1940) kadar kurulmuş olan derneklerin kuruluş amaçları, toplumdaki işlevleri, yerine getirdikleri faaliyetleri ve kültürlerinin hayatımıza kazandırdıklarını tespit etmek amacıyla Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğün bünyesindeki belgelerin tespit ve temini için bir çalışma yapılmıştır. Söz konusu çalışma sonucu ortaya çıkan bazı belgeler kitap haline getirilmiştir. DERBİS'e entegre olarak çalışan e-Arşiv'de de Osmanlıdan günümüze derneklere ait tüm belgelere Başkanlığımız ve bütün birimlerimizce ulaşılabilir.

Sendikalar Bilgi Sistemi (SENBİS)

Kuruluş ve bildirimlerine ilişkin iş ve işlemleri Bakanlığımız ve taşra teşkilatınca yürütülmekte olan sendikalar, 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu ve 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanununda belirtilen bildiri ve belgelerin ilgili Valiliklere verilmesiyle tüzel kişilik kazanırlar.

Sendika kuruluş ve bildirimlerine ilişkin iş ve işlemleri İl Dernekler müdürlüklerince yürütülmektedir.

Kanunda öngörülen bildirimler İl Dernekler müdürlükleri tarafından

Evrak tarama ve indeksleme sırasında bazı derneklere ait Osmanlıca evraklara rastlanılmıştır.

Sendikalar Bilgi Sistemine (SENBİS) kaydedilmektedir.

Ayrıca söz konusu bildirim ve belgeler İl Dernekler müdürlüklerince Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına gönderilmektedir.

Sendikalara ilişkin bildirimlerin SENBİS üzerinden elektronik ortamda alınması ve bu bilgilerin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile paylaşılması ile ilgili çalışmalar devam etmektedir.

Siyasi Partiler Bilgi Sistemi (PARBİS)

Siyasi partiler, 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununda belirtilen bildirim ve belgelerin Bakanlığımıza verilmesiyle tüzel kişilik kazanırlar.

Siyasi parti kuruluş ve bildirimlerine ilişkin iş ve işlemleri Bakanlığımız ve taşra teşkilatınca yürütülmektedir.

Kanunda öngörülen bildirimler Başkanlığımız ve İl Dernekler müdürlükleri tarafından Siyasi Partiler Bilgi Sistemine (PARBİS) kaydedilmektedir.

Genel merkezlere ait bildirim ve belgeler Başkanlığımızca Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı ile Anayasa Mahkemesine gönderilmekte olup teşkilatlara ait bildiri ve belgeler İl Dernekler Müdürlüklerince Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmektedir.

Siyasi parti genel merkez ve teşkilatlarına ilişkin bildirimlerin PARBİS üzerinden elektronik ortamda alınması ve bu bilgilerin Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı ve Anayasa Mahkemesi Başkanlığı ile paylaşılması ile ilgili çalışmalar devam etmektedir.

Proje Destek Sistemi (PRODES)

Bakanlığımızın 2010 yılında başlattığı Sivil Toplum Kuruluşları için Proje Yardımları programı kapsamında, STK'ların kapasitelerinin geliştirilmesi, kamu ile olan ilişkilerinin artırılması ve karar alma mekanizmalarına aktif katılım sağlanması gibi amaçları gerçekleştirmek üzere derneklerin sunduğu projeler desteklemektedir. Derneklerin proje başvuru aşaması ve projelerin değerlendirilmesi başta olmak üzere diğer tüm süreçleri Proje Destek Sistemi (PRODES) modülü üzerinden elektronik olarak yürütülmektedir.

PRODES Türkiye'de faaliyette bulunan derneklerin sivil topluma yönelik maddi kapsamlı desteklerden faydalanması için yapılan proje bazlı ve başvuruların online olarak yapılabilirdiği, süreçlerin izlenip takip edildiği, yönetildiği süreç tabanlı bir yazılım projesidir. PRODES projesi dernek kullanıcıları, il müdürlükleri, bağımsız değerlendiriciler, komisyon üyeleri ve uygulama yöneticilerinin aktif olarak rollerinin bulunduğu ve tüm rollerin eşzamanlı olarak kendi süreçlerini yönetmesine imkân sağlamaktadır.

PRODES projesi faal tüm derneklerin kullanımına açık olup, sistem üzerinden 2014 yılında 2238, 2015 yılında 2573, 2016 yılında 2809 ve 2017 yılında 2750 proje başvurusu alınmıştır. Başvurular bilgisayar ortamında yapılabilirdiği gibi mobil telefonlar ile de yapılabilir. Proje başvuruları alındıktan sonra

paralel olarak yürütülebilen iş süreçleri otomatik olarak başlamaktadır.

PRODES sayesinde proje yardımlarında bürokrasi ve kırtasiyecilik azaltılmış, süreç kolaylaştırılmış ve işlemler hızlandırılmıştır.

Rahberlik ve İstışare Toplantılarımız

Başkanlığımızca ve Valiliklerce STK'ların kapasitesini arttırmak ve rehberlik etmek amacıyla rehberlik ve istışare toplantıları düzenlenmektedir.

Ayrıca 5253 sayılı Dernekler Kanununun 19 uncu maddesi gereğince, derneklerde Bakanlığımızca ve Valiliklerimizce yapılan denetimlerde birimler arası birlikteliğin sağlanması ve denetimlere rehberlik edilebilmesi amacıyla mülki idare amirlikleri tarafından dernek denetiminde görevlendirilen Valilik İl Dernekler Müdürlüğü personeline yönelik Eğitim Dairesi Başkanlığı koordinasyonunda eğitimler yapılmıştır.

Yine İçişleri Bakanlığı bütçesinden derneklere yönelik proje yardımları hakkında mevzuat ve uygulama konusunda bilgilendirme ile Proje Destek Sisteminin (PRODES) eğitim ve tanıtımı, Hatay, Kahramanmaraş, Gaziantep, Şanlıurfa, Mardin, Adana, Mersin, Konya, Eskişehir, Kütahya, Kayseri, Malatya, Elazığ, Diyarbakır, Van, İzmir, Manisa, Balıkesir, Bursa, Afyonkarahisar, Denizli, Aydın, Muğla, Antalya, Tekirdağ, İstanbul, Kocaeli, Sakarya, Ankara, Erzurum, Trabzon, Ordu, Samsun, Kastamonu illeri merkez olmak üzere bu illere komşu illerimizde görevli İl Dernekler Müdürlüğü personeli ve STK temsilcilerine yönelik gerçekleştirilmiştir.

Başkanlığımızca, Çanakkale, Edirne, Kırklareli ve Tekirdağ illerinde faa-

liyet gösteren dernekleri kapsayan "Sivil Toplum Kuruluşları Rehberlik Toplantısı" Edirne'de düzenlenmiştir. Rehberlik toplantısında Dernekler mevzuatı, proje hazırlama konularında bilgiler verilmiştir.

Derneklere yapılan yardımların boyutu ve etkileri konusunda neler söylemek istersiniz?

2010 yılından itibaren derneklerin sosyal içerikli projelerine Bakanlığımız bütçesinden yardım yapılmaya başlanılmıştır.

Başkanlığımızca yürütölen derneklere yardım programı;

5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun Dernek, Vakıf, Birlik, Kurum, Kuruluş, Sandık ve benzeri teşekküllere Genel Bütçeli Kuruluşlardan yardım yapılmasını düzenleyen 29. Md. hükümleri;

Bu Kanuna dayanılarak Maliye Bakanlığınca hazırlanan 03/07/2006 tarihli Bakanlar Kurulu Yönetmeliği;

Bakanlığımızca da bu yönetmeliğe uygun olarak çıkarılan 03/03/2017 tarihli "İçişleri Bakanlığı Bütçesinden Derneklere Yardım Yapılması Hakkında Yönerge" hükümleri çerçevesinde yürütölmektedir.

PRODES sayesinde proje yardımlarında bürokrasi ve kırtasiyecilik azaltılmış, süreç kolaylaştırılmış ve işlemler hızlandırılmıştır.

Mali Destek Programının uygulanmasına ilişkin ek bilgiler vermek gerekirse:

a) Yardım Yapma Şartları

03.07.2006 tarihli Bakanlar Kurulu Yönetmeliği ve Bakanlık Yönergesi kapsamında derneklere yapılacak mali desteklerde aranacak şartlar şu şekildedir.

- Yardımlar toplumun ihtiyaç ve sorunlarının çözümüne yönelik ve toplumsal gelişmeye katkı verecek nitelikte olması,
- Proje konusu derneğin tüzüğüne ve bakanlıkça belirlenen konulara uygun olması,
- Yardım alacak kuruluşun 5072 sayılı kanunda bahsedilen dernek ve vakıflardan olmaması,
- Dernekler Anayasa ve kanunlarla yasaklanmış faaliyetlerde bulunmamış olmalıdır.

b) Yöntem

Geçmiş yıllarda yardım programı; bütçe ödeneğinin serbest bırakılmasına da bağlı olarak yılda iki kez uygulanmıştır.

Projelerin teknik ve mali yönden değerlendirilmesinde, dışarıdan Bağımsız Değerlendiricilerden, hukuki yönden değerlendirme konusunda Başkanlığımız Dernekler Denetçilerinden uzman olarak yararlanılmaktadır.

Proje yardımlarını belirleme süreci; başvuruların alınmasından sonra valilik görüşü, uzmanların değerlendirmesi ve nihai olarak Bakan Onayına sunulması ile tamamlanmaktadır.

c) Genel Olarak Proje Konuları

- Aile ve toplum değerlerinin korunması ve geliştirilmesine yönelik projeler,

- İnsan hakları ve demokrasi bilincinin yaşatılması ve etkin hale getirilmesine yönelik projeler,
- Karar alma mekanizmalarına katılım, kamu-sivil toplum diyalogunun artırılması ve aktif vatandaşlık konulu projeler,
- Toplumda huzur ve barışı temin etmek üzere farklı toplum kesimleri arasında uzlaşma, işbirliği ve etkileşimi arttırmaya yönelik projeler,
- Gençlerin, kadınların ve engellilerin girişimciliğini, liderlik vasıflarını ve istihdamını arttırmaya yönelik projeler,
- Çocuklar, gençler, kadınlar, engelliler, maddi durumu iyi olmayan ve sosyal risk altındaki gruplara yönelik projeler,
- Kültür, tarih ve medeniyet değerlerinin korunması, geliştirilmesi ve ihyasına yönelik projeler,
- Eğitim, kültür, sağlık, spor konulu projeler,
- Madde bağımlılığı ile mücadeleyi konu alan sosyal içerikli projeler,
- Şehit yakınları ve gaziler ile terör olaylarına maruz kalmış vatandaşlara yönelik sosyal, ekonomik ve kültürel faaliyetler içeren projeler,
- Toplumun ihtiyaç ve sorunlarına çözüm sağlamaya ve toplumsal gelişmeye katkıda bulunulmasına yönelik projeler.

Ağırlıklı olarak destek alan projeler; çocuklar, gençler ve sosyal risk altındakilere yönelik projeler, gençler ve kadınlara yönelik projeler ve eğitim, sağlık ve kültürel alanlara yönelik projelerdir.

d) Başvuruya Dair Bilgiler

Başvuru Koşulları;

04/11/2004 tarihli ve 5253 sayılı Dernekler Kanununun kapsamına

giren ve tüzel kişiliği bulunan dernekler ile derneklerin oluşturduğu federasyon ve konfederasyonlar başvuru yapabilir.

- İlk genel kurulunu yapmayan ve organlarını oluşturamayan dernekler,
- Derneklerin şube ve temsilcilikleri,
- Projesinin değerlendirme ve uygulama süreci devam eden dernekler, yardım başvurusunda bulunamaz.

Başvuruya dair usul ve esaslar ile desteklenecek proje konuları her bütçe yılında bakanlığımızca belirlenerek, internet sitesinde (www.dernekler.gov.tr) yayımlanmaktadır.

e) Proje Yardımlarına Dair Veriler

2010 yılı itibarıyla başlatılan uygulama çerçevesinde her yıl hazırlanan projeler karşılığında İçişleri Bakanlığına derneklere yardım yapılmaktadır. Bu kapsamda, bugüne kadar 81 ilden 1973 dernek projesine 115.668.934,47 ₺ yardım yapılmıştır.

Dernekler Dairesi Başkanlığının gelecekte daha etkili ve verimli hizmet vermesi konusunda görüş ve düşünceleriniz nelerdir?

Ülkemizde son on yıllık dönemde demokratikleşme ve sivilleşme yönünde çok önemli reformlar yapılmış, sivil toplumun gelişimi adına da birçok yeniliğe imza atılmıştır.

Bu gelişmeler akabinde, ülkemizde son on dört yıllık dönemde STK'ların kapasitesi artmış ve faal dernek sayısı %62'lik artışla 114.000'e, dernek üye sayısı %110'luk artışla 11 milyona, gelirleri de %235'lik bir artışla 18 milyar

Ağırlıklı olarak destek alan projeler; çocuklar, gençler ve sosyal risk altındakilere yönelik projeler, gençler ve kadınlara yönelik projeler ve eğitim, sağlık ve kültürel alanlara yönelik projelerdir.

Lira'ya ulaşmıştır. Sivil Toplum alanındaki nitelik ve nicelik bakımından ortaya çıkan bu gelişme eğiliminin devam edeceği değerlendirilmektedir.

Bu gelişmelere bağlı olarak, sivil topluma hizmet sunan kuruluşların da bu değişimden payını alacağı muhakkaktır. Bu bağlamda, başta Dernekler Dairesi Başkanlığımız olmak üzere sivil topluma hizmet sunan tüm kamu kurum ve kuruluşlarının kurumsal kapasitelerini geliştirmeleri, çağdaş taniyan ve gelişmelere uyum yeteneği gelişmiş uzman kadrolarla kendini yenilemeleri gerektiğini söylemeliyiz. Bu bilinçle, Başkanlığımızın kurumsal kapasitesinin ve personel kalitesinin artırılması konusundaki çalışmalarımız devam etmektedir.

Sonuç itibarıyla yakın bir gelecekte, ülkemizin uluslararası alanda giderek artan ekonomik, siyasal ve sosyal gücünü tahkim eden, ülkemizin vizyonuna katkıda bulunan, sivil toplum alanında toplumun tüm kesimlerini temsil eden, daha yetkin, birikim sahibi, sorun çözmede katkı sunan, hem toplumsal hem de kamusal alanda yük alan, ulusal ve uluslararası ölçekte etkili, şeffaf, hesap verebilir, güçlü sivil toplum kuruluşlarının oluştuğunu görebileceğiz.